

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

PROSTATACANCER I TIDIGT SKEDE

Grk 1 2026 Kent Lewén

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

EN SÄLLSYNT SJUKDOM

- 1800 – sällsynt p g a männens medellivslängd som var runt 50 år
- 1853 beskrev John Adams histologiskt bekräftade fall av prostatacancer
- Upptäcktes i sent skede genom urinstopp och skelettsmärtor

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

1900 TALET

1904 första radikala prostatektomi (Young)

1941 hormonbehandling östrogen (Huggins, Nobelpris 1966)

1979 PSA (Ming, Wang o Cho)

1983 första nervbesparande operationen(Walsh)

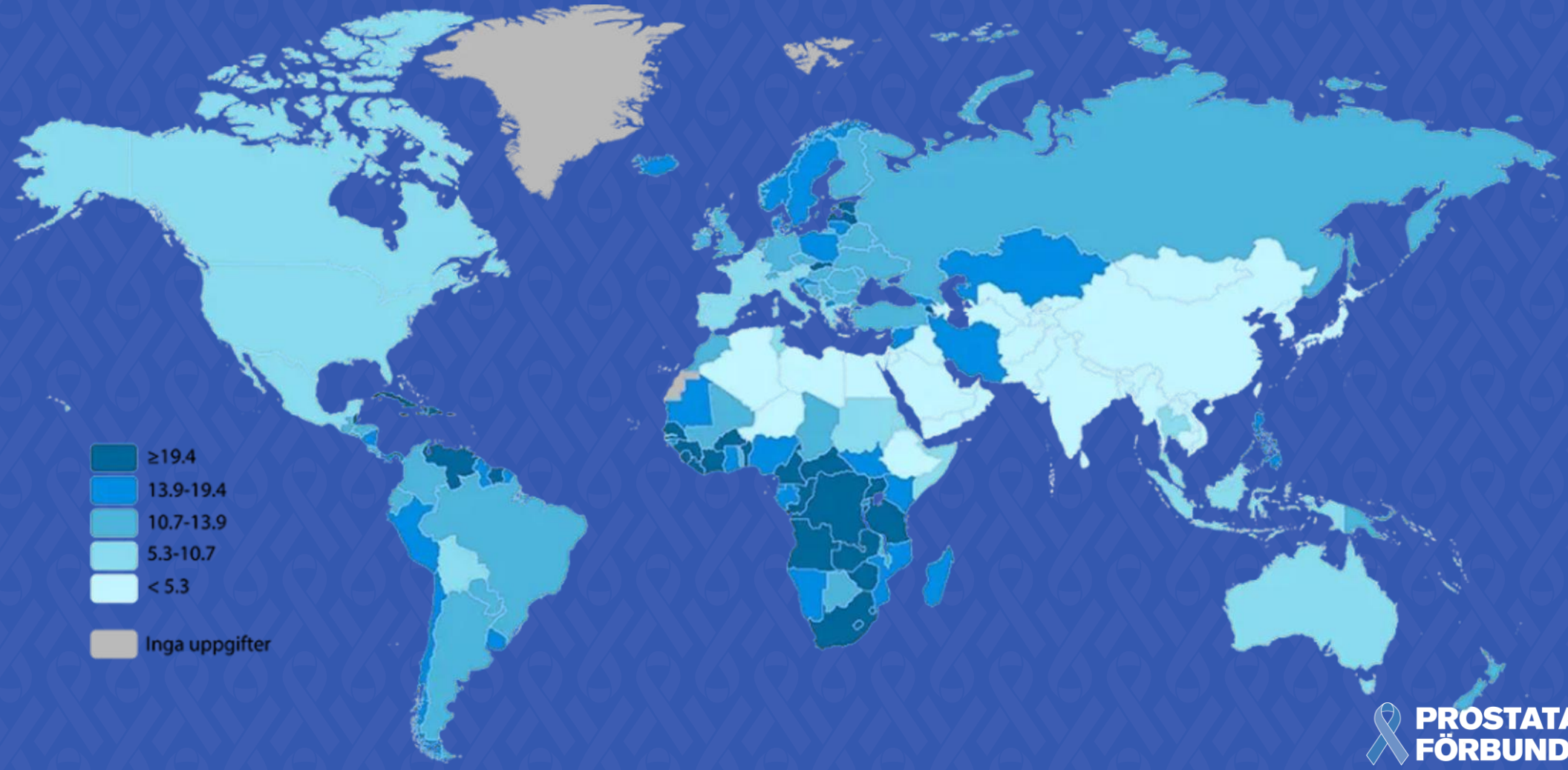
PROSTATACANCER FÖRBUNDET

I VILKEN ÅLDER FINNER MAN PC-CELLER

ÅLDER	PROSTATACANCER
20-30	2%
30-40	28%
40-50	32 %
50-60	55 %
60-70	62 %

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

VÄRLDSKARTA

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

MINSKAD DÖDLIGHET

Göteborg-1-studien visar att regelbunden PSA-provtagning halverar risken att utveckla spridd prostatacancer och död i sjukdomen.

2213 män avled i sjukdomen år 2023

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

REGERINGEN JULI 2018

Avsatte 8,4 miljoner kronor till RCC för att ge landstingen möjlighet att prova alternativa testningar.

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

SOCIALSTYRELSEN

Nej till att rekommendera allmän screening av prostatacancer

2014 Tydligt nej

2018 Nej, PSA ej tillräckligt

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

SOCIALSTYRELSEN SKREV 2018:

”Socialstyrelsens hälsoekonomiska analys talar för att screening med PSA-prov skulle öka antalet kvalitetsjusterade levnadsår i befolkningen och på sikt vara kostnadsbesparande för samhället, jämfört med den nuvarande utbredda, oorganiserade PSA-testningen.”

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

NATIONELLA ARBETSGRUPPEN FÖR ORGANISERAD PROSTATACANCER-TESTNING

Ordförande Ola Bratt
Två ledamöter från varje RCC-region

Nationellt kvalitetsregister för OPT (SweOPT)

(Förbundet får protokoll)

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

ORGANISERAD PROSTATACANCER-TESTNING (OPT)

Erbjudande att ta ett PSA-prov

Allmän screening kallad på angiven tid

A

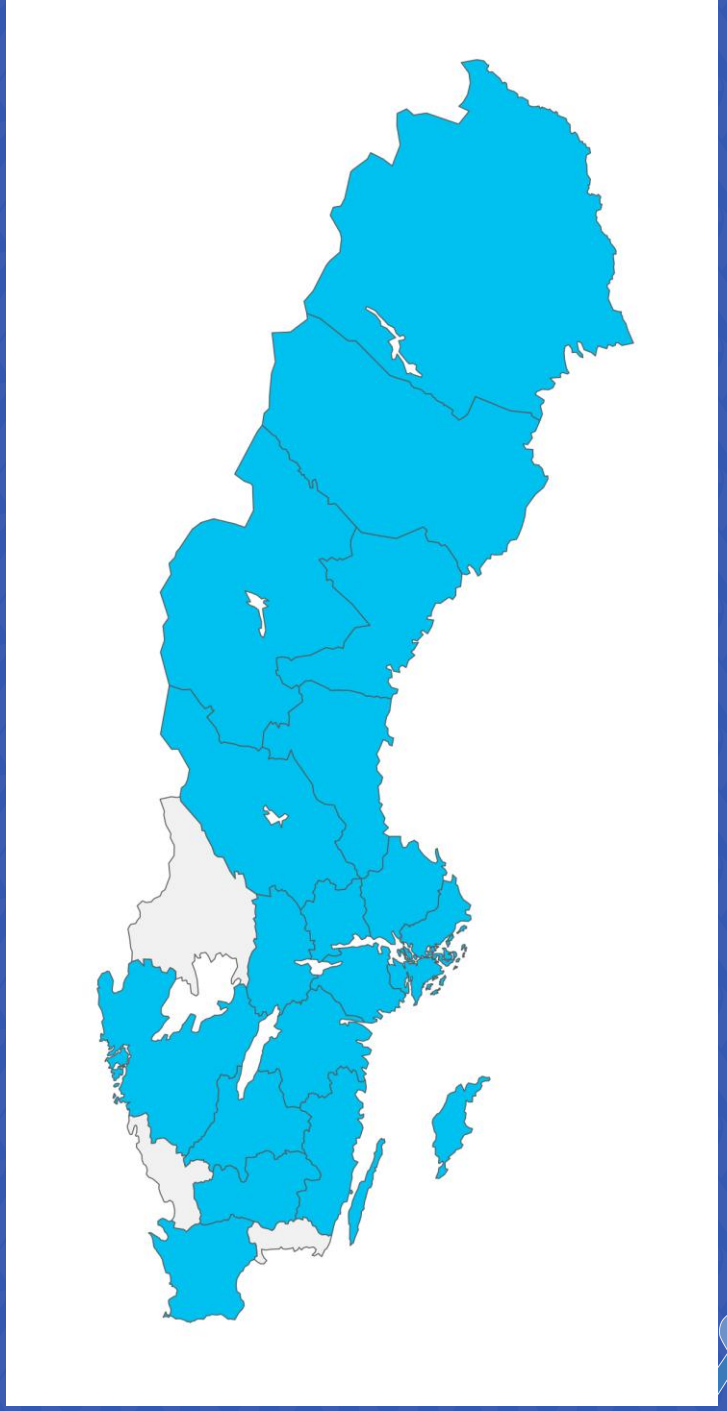

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

OPT 2026

- 18 regioner igång
- Inbjudna 295 554
- Deltagit 133 051

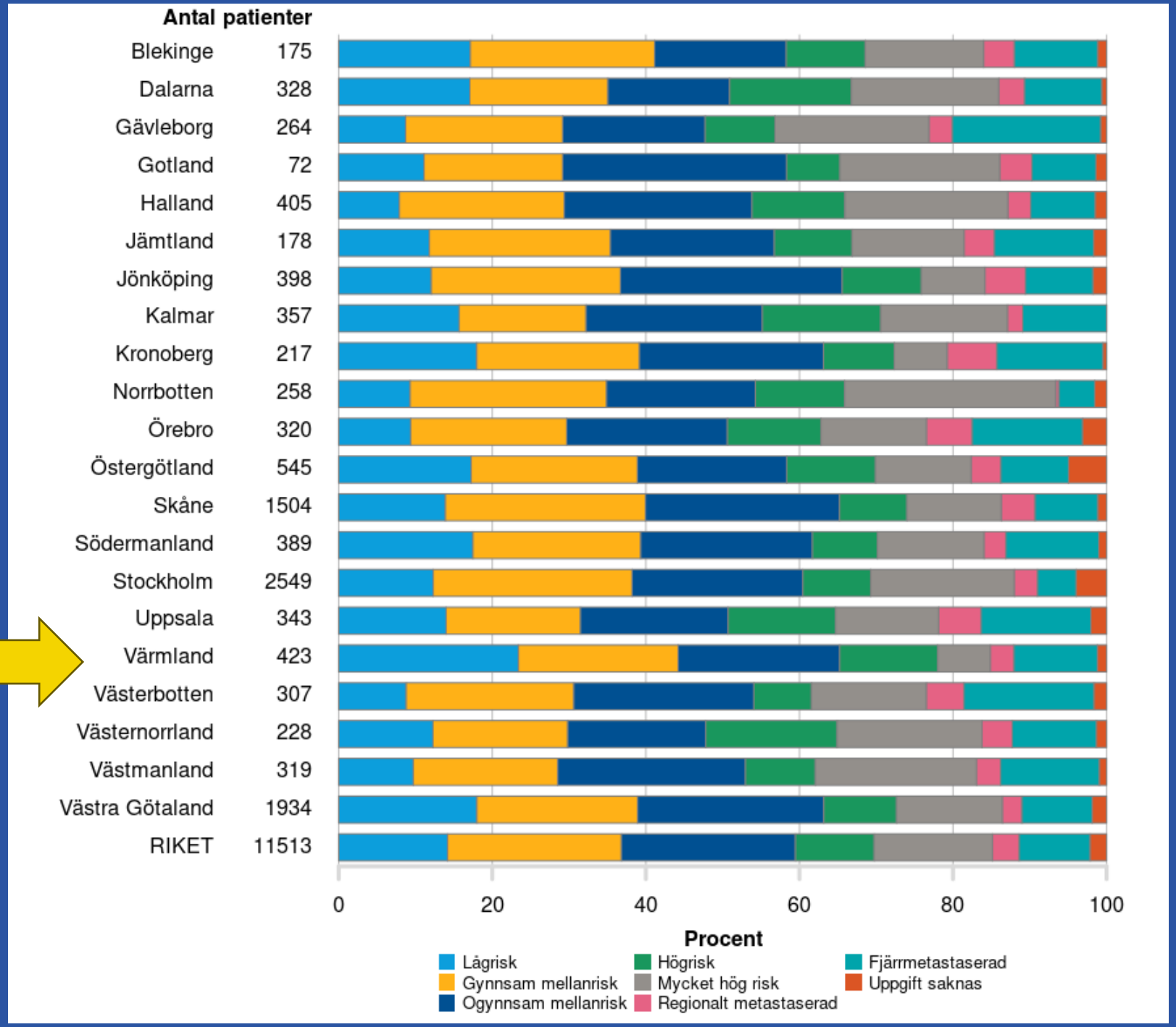
- Värmland start 2017

Juni 2026

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

2025

Antal patienter
Blekinge 175
Dalarna 328
Gävleborg 264
Gotland 72
Halland 405
Jämtland 178
Jönköping 398
Kalmar 357
Kronoberg 217
Norrbotten 258
Örebro 320
Östergötland 545
Skåne 1504
Södermanland 389
Stockholm 2549
Uppsala 343
Värmland 423
Västerbotten 307
Västernorrland 228
Västmanland 319
Västra Götaland 1934
RIKET 11513
0
20
40
60
80
100
Procent
Lågrisk
Gynnsam mellanrisk
Ogynnsam mellanrisk
Högrisk
Mycket hög risk
Regionalt metastaserad
Fjärrmetastaserad
Uppgift saknas

RISKBEDÖMNINGAR

Mycket låg risk:

Gleason 6, T1, PSA under 10 , max 8 mm i vävnadsprov densitet under 0,15

Lågrisk, övriga:

Enligt ovan dock T2a

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

RISKBEDÖMNINGAR

Gynnsam mellanrisk:	Ogynnsam mellanrisk
T2a –T2c eller	mer än 1 av de till vänster
PSA 10-19 eller	och Gleason 4+3 (ISUP 3)
Gleason 3+4	eller Gleason3+4 (ISUP 2) i mer än hälften av kolvarna

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

RISKBEDÖMNINGAR

Högrisk:
T3a eller stark misstanke om utanpå Växt eller Gleason 8 (ISUP 4) PSA 20-39

Mycket hög risk
T3b/T4 eller Gleason 9-10 (ISUP5) eller PSA över 40

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

Aktiv monitorering

PSA prov minst två gånger år

Palpation en gång per år

Ultraljud eller magnetkameran med några års mellanrum

Nytt vävnadsprov om värdet stiger

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

KIRURGI

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

STRÅLNING, YTTRE

Guldmarkörer
Datortomografi (CT)+
magnetkamerabilder (MR)
Bilderna läggs ihop till en tredimensionell bild
Individuell plan upprättas
39-40 ggr 2 gy, 20-25 ggr 3 gy, 5-7 ggr 5 gy

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

STRÅLNING, INRE

Brachyterapi

Korn opereras in i prostatan
alternativ stålning genom
tunna nålar

(397 patienter 2024)

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

STRÅLNING, BOOST

Kombinationsstrålning

Yttre kombinerat med inre stålning vid allvarliga fall eller lokalt avancerade tumörer

PROSTATACANCER FÖRBUNDET

SLUT

TACANCER
FÖRBUNDET